

I. ULUSAL DİN PSİKOLOJİSİ KONGRESİ

08-10 Ekim 2010 tarihleri arasında Konya'da düzenlenen I. Ulusal Din Psikolojisi Kongresi, bu anabilim dalında İslam dünyasında gerçekleştirilen ilk kongre olma unvanını elde etmiştir. Kongreye Türkiye'nin çeşitli illerinden pek çok akademisyen, yüksek lisans ve doktora öğrencisi ile çeşitli meslek gruplarından bu alana ilgi duyan kişiler katılmıştır. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı tarafından organize edilen kongre, Hotel Bera Mevlana'da gerçekleştirilmiştir.

Sevde DÜZGÜNER

Arş. Gör., S. Ü. İlahiyat Fakültesi
Din Psikolojisi Anabilim Dalı

Din Psikolojisinin çalışma alanı, metodik sorunu ve gelecek vizyonunun konu edildiği kongrenin amaçları şu şekildedir:

- 1- Din Psikolojisinin alanı, metodik ve tekniği konusunda ötedenberi gerçekleştirilmiş olan münferid çalışmaların bir bütün etrafında yeniden değerlendirilerek ilgililerin istifadesine sunmak.
- 2- Din Psikolojisi çerçevesinde gerçekleştirilen araştırmalarda hem genel kültür, hem de İslam kültürüne uygun düşecek veri toplama ve değerlendirme metodoloji geliştirmek.
- 3- Daha çok İlahiyat çevresiyle sınırlı kalmış Din Psikolojisi etkinliğine hem bilimsel genişlik sağlamak hem de popülerlik kazandırmak
- 4- Batı ve Doğu dünyasına bilimsel-kültürel katkı sağlamak.
- 5- İslam Dünyasında din-bilim bağlamının zenginleştirilmesinde katkı sağlamak.

08 Ekim 2010 tarihinde sabah saat 09.00'da katılımcıların kaydedilmesi ile başlayan kongrede ilk olarak protokol konuşmalarına yer verilmiştir. Kongre Tertip Komitesi başkanı Doç. Dr. Abdülkerim Bahadır, kongrenin akademik anlamda verimli geçmesi, Din Psikolojisi alanında çalışan ve bilim dalına ilgi duyanlar arasında ileriye yönelik bir iletişim inşa etmesi temennilerinde bulunmuştur. Mehir Vakfı adına konuşma yapan Prof. Dr. Saffet Köse, vakfın etkinliklerinden bahsederek süreli ve süresiz yayınların yanı sıra pek çok bilimsel etkinliğe destek verdiklerini dile getirmiştir. Ardından kürsüye gelen İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Önkal, fakülte bünyesinde, geleneksel olarak her yıl bir sempozyum düzenlendiğini belirtmiş, İslam dünyasında düzenlenen ilk Din Psikolojisi kongresine ev sahipliği yapmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Kongre Başkanı Prof. Dr. Hayati Hökekleli ise, 2009 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde düzenlenen ilk Din Psikolojisi Koordinasyon Toplantısı'nın tanışma mahiyetinde olduğunu, bu kongre ile birlikte artık alanın problemlerini akademik ortamda ele alınacağını anlatmıştır. Bundan sonra yapılacak toplantıların adeta son-

daj şeklinde belli bir konu üzerinde yoğunlaşması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Din Psikolojisi derneği ve dergisinin kurulması için destek verecek kurumlarla iş birliği yapılması gerektiğini kaydetmiştir.

Açılış konuşmalarının ardından birinci oturuma geçilmiştir. Prof. Dr. Hasan Kayıklık'ın başkanlığını yürüttüğü oturumun ilk tebliğini Çukurova Üniversitesi emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Kerim Yavuz sunmuştur. *Din Psikolojisi'nin Problemleri ve Yeni Açılım Arayışları* başlıklı tebliğinde Yavuz, Din Psikolojisi'nin çok geniş bir araştırma alanına sahip olduğunu, bu sahada var olabilmek için çok çalışmak gerektiğini, Batıyı kendi İslami anlayışımıza uyarlamaya çalışmanın ötesine geçmemiz gerektiğini anlatmıştır. Bunun için de kendi yapımıza, kültürümüze ve ruhumuza uygun metotlar geliştirmemiz gerektiğini ileri sürmüştür. Anket ve istatistiksel verilerin yeterli olmadığını düşünen Yavuz, onları destekleyecek diğer yöntemlerin de araştırmalarda kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Alanda çalışan genç akademisyenlere nasihatler şeklindeki tebliğ, Yavuz'un yakında yayınlanacak olan *İnançın Psikolojisi* isimli kitabı hakkında verdiği bilgilerle son bulmuştur.

İlk oturumun ikinci tebliği, Doç. Dr. Asım Yapıcı'nın *Kuramdan Yönteme Ruh Sağlığı - Din Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlükler* başlıklı tebliği olmuştur. Ruh sağlığının tanımında olduğu gibi din ve dindarlık kavramlarının tanımında da problemler olduğunu belirten Yapıcı, evrensel bir din ve dindarlık tanımı yapmanın güçlüğünden bahsetmiş ve sözlerine şöyle devam etmiştir: "Tanımlar ait olduğu din ve kültürde geçerlidir. Örneğin Batının kutsal kavramı, bizim kültürümüzde mukaddes veya mübarek kavramlarıyla özdeşleştirilebilir. Bu durumda yapılması gereken kavramları aynen kullanmak değil, kendi tanımlarımızı üretebilmektir. Ruh sağlığını konu alan çalışmalarda da çeşitli tanımlama sıkıntıları göze çarpmaktadır. Ayrıca kesitsel çalışmalardan ziyade boylamsal çalışmalara ağırlık verilmelidir."

Sunumların ardından tebliğler, açık müzakereye sunulmuştur. İlk olarak söz alan Prof. Dr. Hayati Hökelekli, Yavuz'un gençlere, hocalığın emeklilikle sona ermediği konusunda örnek olduğunu ifade ettikten sonra tebliğ ile ilgili eleştirilerine yer vermiştir. Din Psikolojisi'nde yöntem sorununa da değinen Hökelekli, nicel verilerin nitel araştırmalarla bütünleştirilmesi gerektiğini belirterek, psikobiyografi, vaka analizleri, semantik tahliller ve muhteva analizlerine de ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir. Sunulan tebliğlerle ilgili olarak, yapılan çeşitli müzakerelerin ardından ilk oturum sona ermiştir.

Öğleden sonra saat 15.00'da gerçekleştirilen ikinci oturumun başkanlığını Prof. Dr. Hüseyin Peker yapmıştır. *Kur'an'ı Anlamada Duygu Kavramının Rolü, Önemi ve Fonksiyonu: Hased Etmek Sadece Kiskanmak mıdır?* başlığını taşıyan tebliğde Prof. Dr. Recep Yaparel, şu konulara değinmiştir: "Duygular, hayatımızın her alanında vardır ve duygu içeren terimler de her an kullanılan bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte duyguları tanımlamak oldukça zordur." Yaparel, araştırmada kullanılan kavramların doğru tanımlanmamasının ilgili kavramın anlaşılmasına

sebebiyet vermesinin, kendini böyle bir tebliği sunmaya yönelttiğini belirtmiştir. Duyguların evrensel olmadığı şeklindeki görüşü eleştiren Yaparel, duyguların evrensel, hissiyatın kişisel olduğunu savunmuştur. Gerekçe olarak da ilahi vahyin hased vb. hislerin evrensel olduğunu belirttiğini ileri sürmüştür. Ona göre, bu konuyu “hased” gibi tek bir kavram üzerinden ele alacak olursak karşımıza ilk olarak Kur’an’ın bu kavrama yüklediği anlam çıkmaktadır.

Oturumda yer alan ikinci tebliğ, *Geleneksel Türk Değerleri Ölçeği* başlığıyla Prof. Dr. Faruk Karaca tarafından sunulmuştur. İlk olarak değeri ölçmek için tanımlamak gerektiğine değinen Karaca, sosyal bilimlerde tanımların baktığınız yere göre değiştiğini dile getirmiş ve sözlerine şu şekilde devam etmiştir: “Maddî unsurlar kadar hızlı olmasa da değerler de değişime açıktır. Değerler bir hayat felsefesidir ve izafidir. Türkiye’de bu konuya en çok değinen Erol Güngör olmuştur. Türk değerleri pek çok dini alt yapısı olan değerlerdir. İçinde bulunduğumuz kültürden beslenen bir değerler ölçeği geliştirmek, alanımıza katkı sağlayacak ve yeni fikirlere kapı aralayacaktır. Biz de Kırgızistan’da düzenlenen bir sempozyumda sunmak üzere Orhun Kitabeleri’nden yola çıkarak bir değerler ölçeği geliştirmeyi uygun bulduk. Farklı fakültelerden öğrenciler üzerine uygulanan ölçeğin analizinde iç tutarlılık, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarını yaptık. Çalışmanın sınırlı sayıda bir örneklem grubu üzerinde yürütüldüğü göz önüne alındığında daha geniş çaplı çalışmaların alana katkı sağlayacağı açıktır.”

Tebliğlerin sunumunun ardından açık müzakereye geçilmiştir. Söz alan Doç. Dr. Ali Kuşat, anket sonucunda ilahiyat fakültesi ile güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değer algıları arasında farklılık olup olmadığını sormuştur. Karaca da bu iki grup arasında anlamlı farklılık olmadığı için bu sonuca, tebliğinde yer vermediğini belirtmiştir. Bir öğrencinin sosyal bilimlerde çalışma yaparken bilim adamının takınacağı tutuma ilişkin sorusu üzerine Yaparel şu yanıtı vermiştir: “Bir kuramı anlamak istiyorsan kuramcının çocukluğundan itibaren tüm hayatını incelemen gerekir. Yeni sosyal bilimci modeli *experiential experimental sociologist* yani hem tecrübelerine hem de deneye dayalı sosyal bilimci modelidir. Günümüz toplum bilimcisi, kendi yaşadıkları ve tecrübelerinden yola çıkmalıdır. Fikir, bilgi ve duygu bir araya geldiğinde anlama oluşur. Bilim, bilginin dışından bakan robotlar değil, bilginin içinde, onunla yoğrulmuş ve onu yorumlamış bir bilim adamı bakışına ihtiyaç duyuyor.” Müzakere bölümünde söz alan Hökelekli, duygu ve değerlerin son zamanlarda güncel bir konu olduğu kadar çalışılması zor olan da bir konu olduğunu belirtmiştir. Ona göre kavramsal analizler ve kavram haritaları büyük önem taşımaktadır. İzutsu’nun yaptığı gibi bir kavramın alanına girenlerle tam tersinin alanına girenler belirlenmelidir. “Sevgi” kavramında olduğu gibi değerler ve duygular zaman zaman iç içedir ve tam olarak tanımlamak zordur. Duygular ancak etki ve sonuçları bakımından tahlil edebiliriz. Hökelekli, Yaparel’in bu konuyu güzel açıkladığını ancak Kur’an’daki pek çok hased örneğini dile getirseydi daha çok faydalanılacağını belirtmiştir. Diğer taraftan Faruk Karaca’nın tebliği ile

ilgili olarak Türk Değerler Ölçeği isminin bir proje çalışmasını gerektirdiğini ifade ederek müzakeresini şöyle dile getirmiştir: “Bu kapsamlı başlık çok farklı boyutları kapsadığı için bir grup etkinliği olarak bölüm bölüm çalışılmalıdır. Ayrıca söz konusu değerler sadece Türk'lere has değerlermiş gibi bir izlenim bırakıyor. Dinleyicinin zihnine “Türk değerleri İslâmî ve insani değerlerden farklı mıdır?” sorusu geliyor. Bunun için konunun felsefi arka planı çok güçlü olmalı.”

Tebliğ ve müzakerelerin ardından Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Fakülte dekanı Prof. Dr. Ahmet Önkal tarafından karşılanan heyet, okul hakkında bilgi almış, akademisyen ve öğrencilerle tanışmıştır. Büyükşehir Belediyesi'nde yenilen akşam yemeğinin ardından Sille Konağı'nda gerçekleştirilen özel programda hoca ve öğrenciler, samimi bir ortamda canlı müzik dinleme ve sohbet etme imkanı bulmuşlardır.

Cumartesi sabah saat 09.00 itibarıyla Prof. Dr. Hayati Hökeleki'nin başkanlığını yaptığı üçüncü oturum düzenlenmiştir. Oturumda ilk olarak Doç. Dr. Adem Şahin söz almış ve *İslam Psikolojisi'nin İmkânı* başlıklı tebliğini sunmuştur. Şahin, tebliğinde şu konulara değinmiştir: Dinde bazı hususlar “biz-zât”, bazı hususlar “bil-arâz” olarak vardır. Tabii bilimler dinin bil-arâz kısmında kabul edilmektedir. Ancak çoğu zaman dini anlayışlar, dinin yerine konulmaktadır. Din vahyedilmiştir, dini anlayış ise algılanandır. Dinde çelişki yoktur, dini anlayış çelişebilir, değişebilir. Dolayısıyla dini anlayış, vahiy kaynaklı yani semavi olmadığı için mutlak doğru olamaz. Psikolojiyi dinleştiren insandır. İslam psikolojisi, vahiy psikolojisi değil, Müslüman anlayışların psikolojisidir. “İslam Psikolojisi” ifadesini kullanmak yerine “Müslüman Kültürde Algılanan Psikoloji” veya “Müslüman Kişinin Psikolojisi” gibi kavramlar daha uygun olur.

Bu oturumda yer alan ikinci tebliğ ise, Arş. Gör. Dr. Ali Ayten'in *Arap Ülkelerinde İslâmî Psikoloji ve Din Psikolojisi Çalışmaları* isimli tebliği olmuştur. Arapça konuşan on beş ülkede tarama yaptığını ve Araplardaki kavramı çevirdiği için “İslâmî Psikoloji” kavramını kullandığını belirten Ayten, 1978 yılında Riyad'da İslam ve Psikoloji isimli bir sempozyum yapıldığını belirtmiş ve şunları dile getirmiştir: “Arap ülkelerinde, psikolog ve psikiyatristler Din Psikolojisi konularını rahatlıkla çalıştıkları için din psikoloğu denilebilecek bir grup yok. Din psikolojisi konuları fen-edebiyat ve eğitim fakülteleri hocaları tarafından çalışılmaktadır. Buna bağlı olarak pek çok Psikoloji dergisinde, Din Psikolojisi ile ilgili bilgilere rastlamak mümkün. 1980'lere kadar tercüme ölçekler ön plana çıkarken sonraki yıllarda kendi ölçeklerini geliştirmişler. Teorik çalışmalarda İslam filozoflarının görüşleri ele alınırken amprik çalışmaların sayısı da az değil. Örneğin Piaget'in gelişim kuramından yola çıkarak çocukların dini kavrayışları ölçülmüş. Klinik çalışmalar da yapılmış. Madde bağımlıları altı yıl boyunca terapinin yanı sıra cemaatle namazlara götürülmüş ve olumlu sonuçlar alınmış.”

Oturum başkanı Hökeleki'nin Arap ülkelerinde Din Psikolojisi çalışmaları hakkında daha fazla bilgi edinmemiz gerektiğini ve Ali Ayten'in tebliğini çok be-

ğendiğini dile getirdiği konuşmasının ardından müzakere bölümüne geçilmiştir. Söz alan Doç. Dr. Asım Yapıcı, bilimsel bilgi yani deney ve gözleme dayalı bilgi tek gerçek olarak kabul edilirse hata edilmiş olacağını dile getirmiştir. Batının yeni paradigma üretilip bize sattığını iddia eden Yapıcı, "kendi bilgilerini üretiyor; kendi geliştirdikleri yöntemlerle istedikleri sonuçları elde ederek bunları evrensel plana pazarlıyorlar" ifadesiyle çeşitli çalışmalara ciddi eleştirilerde bulunmuştur. Yapıcı'nın ardından müzakereye bulunan Ahmet Albayrak ise, paradigmanın tanımını, *yaratan ve yaratılana dair tasavvurlar* şeklinde yapmıştır. Bu hususta ise sentezci bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Hökelekli ise konuya şu şekilde yaklaşmıştır: "Deney ve gözlem yöntemlerini kullanmak, illa pozitivist paradigmaya sahip olmak demek değildir. Deney ve gözlem aslında İslamî yöntemlerdir. Bunlar İslamî anlayışın zıddına yerleştirilemez. Şüphesiz bilginin tek meşru şekli, bilimsel bilgi değildir. Çünkü o sadece olgusal alanı gösterir. Oysa sanat gibi başka boyutlar da vardır ve burada duygular geçerlidir. Sadece pozitivism ideolojilerine kapılmamak lazım ama yöntem ve boyutları da sırf pozitivist diye dışlamamalıyız." Bunun üzerine söz alan Şahin, Kur'an'da gayb ve şehadet alanları olduğunu ve şehadet alanlarının bu yöntemlerle ölçüldüğünü belirtmiştir. Ardından Prof. Dr. Hüseyin Peker kürsüye gelerek Arap dünyası ile karşılıklı olarak birbirimizi tanımadığımızı, bunu aşmak için de çalışmalarımızın en azından özetlerinin İngilizce ve Arapça'ya çevrilmesi gerektiğini dile getirmiştir. İslam Psikolojisi teriminden *Kur'an'ın insana bakışını, Kur'an'da belirtilen davranış motivasyonlarının anlaşılması* gerektiğini savunan Peker, Kur'an'ın insana yaklaşımının temelinde nefis kavramının olduğunu ve nefsin de salt kötü olarak değil daha genel bir anlamda kullanıldığını söylemiştir. Peker, din-İslam Felsefesi ayrımını örnek göstererek İslam Psikolojisi terimini kabul etmiştir. Şahin'in psikolojiyi fizik gibi ele aldığı için İslam Psikolojisi'nin olamayacağını savunmasının aksine Peker, psikolojinin felsefe gibi ele alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Diğer taraftan Peker Türk ve Arap dindarlığı kelimelerini kabul etmeyip sert dindarlık kavramını kabul etmiş ve ölçeğinin geliştirilebileceğini dile getirmiştir. Hökelekli ise kültür farkına önem vererek Türk-Arap dindarlığı terimlerinin kullanılabilmesini iddia etmiştir.

SÜİFD / 30

309

Müzakerelerin ardından, önümüzdeki yıl Din Psikolojisi koordinasyon toplantısının yapılacağı yer ve içeriğine ilişkin bir çalıştay düzenlenmiştir. Katılımcılardan gelen teklifler, değerlendirme oturumunda ele alınmak üzere not edilmiştir. Öğle yemeğinin ardından ise dördüncü oturuma geçilmiştir.

Başkanlığını Prof. Dr. Veysel Uysal'ın yaptığı dördüncü oturumda ilk olarak Doç. Dr. Üzeyir Ok, *Dinî Danışmanlıkta Problem Alanları* isimli tebliğini sunmuştur. 1997 yılında dini danışmanlık üzerine yüksek lisans tezi yapan Ok, Diyanet İşleri Başkanlığınca gerçekleştirilen bir toplantıda bu kavramın yanlış anlaşıldığına şahit olduğunu ifade etmiştir. Bunun düzeltilmesi için kavramların netleştirilmesi gerektiğini savunan Ok, özetle şu konulara değinmiştir: Psikoterapi ile psiko-

lojik danışmanlık birbirinden farklı kavramlardır. Psikoterapi, çözümü zor, kökleşmiş problemleri tedavi etmeye çalışırken danışmanlık, günlük hayatta ortaya çıkan basit ve köksüz problemlere çözüm üretmeye çalışır. Günümüzde psikolojik danışmanlık daha çok seküler danışmanlık şeklindedir. *Counseling* kavramı psikolojik danışmanlık anlamını içinde taşıırken *care* kavramı daha geniştir ve ilgi, ihtimam gibi anlamlara gelmektedir. Dini danışmanlık kavramı yerine inanç kelimesine vurgu yapmayı tercih eden Ok, *Pastoral Care and Counseling* yani *İnanç Bakım ve Danışmanlık* terimini ileri sürmüştür. Psikolojik danışmanlık gibi dinî danışmanın da profesyonel bir eğitim sürecinden geçirilmesi gerektiğini savunan Ok, dinî danışmanın farklı kesimden kişilere danışmanlık edeceğinin göz önünde tutularak din konusunun netleşmesi gerektiğini ifade ederek bu konuda temel sorunun "Nasıl yaşamalıyım?" sorusu olduğunu belirtmiş ve Türkiye'de dinî danışman kadrosuna ilişkin önerilerini sunarak tebliğini bitirmiştir.

Bu oturumun ikinci tebliği Süleyman Demirel Üniversitesi Hastanesi'nde hemşire olan Gülay Korkmaz tarafından sunulmuştur. Doç. Dr. Habil Şentürk'ün danışmanlığında yürüttüğü bir çalışmaya dayanarak Korkmaz, *Hastanelerde Manevi Bakım İhtiyacı Üzerine Bir Araştırma: Süleyman Demirel Üniversitesi Hastanesi Örneği* isimli tebliği sunmuştur. Öncelikle manevî bakımın tanımını yapan araştırmacı, hastanede yatan hastaların büyük ölçüde manevi bakıma ihtiyaç duyduğunu ifade etmiş, yaptığı alan araştırması hakkında bilgi vermiş ve uygulama yaparken yaşadığı kişisel tecrübelerinden de bahsetmiştir. Son olarak Korkmaz, hastanelerde verilecek danışmanlığın hem din hem de psikoloji konusunda donanımlı olmayı gerektirdiğini dile getirerek Türkiye'de bu alana gereken önemin verilmediğini belirtmiş; söz konusu ihtiyacın karşılanması için nasıl bir yapılanmaya gidilmesi gerektiğine dair öneriler sunarak sözlerine son vermiştir.

Müzakere bölümünde pek çok katılımcı söz almış ve konunun çeşitli boyutlarını gündeme getirmiştir. Bu konuşmalar esnasında, ülkemizde dinî danışmanlık uygulamasının resmî olarak henüz düzenlenmediği, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki Aile İrşat Büroları'nda verilen hizmetin dinî danışmanlıktan farklı olduğu, hastane, cezaevi ve yetiştirme yurtları gibi yerlerde dinî danışmanlığa çok ihtiyaç duyulmasının yanı sıra genel olarak tüm Türkiye'de böyle bir hizmetin verilmesi gerektiği ve Diyanet İşleri Başkanlığı ile Din Psikolojisi alanında çalışanların ortak projelere imza atmaları gerektiği konularına değinilmiştir.

Çay molasının ardından gerçekleştirilen değerlendirme oturumunun başkanlığını Prof. Dr. Hayati Hökekleli üstlenmiştir. İlk olarak Doç. Dr. Abdülkerim Bahadır söz almış, kongrenin düzenlenmesinde emeği geçen herkese teşekkür etmiştir. Katılımcıların da bu kongreden memnun ayrılacaklarını umduğunu belirten Bahadır, her yıl kongre yapılmasına gerek olmadığını ama koordinasyon toplantılarının mutlaka düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yapılan müzakerelerin ardından değerlendirme oturumunda şu hususlar gündeme getirilmiş ve karara bağlanmıştır:

1. Din Psikolojisi koordinasyon toplantısının her yıl periyodik olarak düzenlenmesi. 2011 yılı Din Psikolojisi koordinasyon toplantısının, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin ev sahipliğinde “Din ve Dindarlık” konusu üzerine gerçekleştirilmesi.

2. Din Psikolojisi Derneği kurularak alanla ilgili tüm faaliyetlerin bu dernek aracılığıyla yürütülmesi.

3. Anabilim Dalı özelinde akademik bir dergi yayınlanması.

4. Yayınlanacak dergiye alternatif olarak ayrıca bir e-Dergi üzerinde çalışılması.

5. “www.dinpsikolojisi.org” sitesinin daha kapsamlı ve etkin hale getirilmesi.

6. Tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tez özetlerinin toplantılarda sunulması ve söz konusu internet sitesi aracılığıyla yayınlanması.

7. Din Psikolojisi alanında çalışanlara özel bir mail grubu oluşturulması.

Değerlendirme oturumunu müteakiben yenen akşam yemeğinden sonra katılımcılar, Mevlana Kültür Merkezi'nde düzenlenen Mevlevî Semâ Âyini'ni izlemiş ve manevi atmosferi teneffüs etme fırsatı bulmuşlardır. Kongre programı, 10.10.2010 pazar günü düzenlenen tarihi ve kültürel Konya geziyle son bulmuştur.

I. Ulusal Din Psikolojisi Kongresi, yerel ve ulusal basında büyük yankı bulmuştur. Yazılı basın yanı sıra internet haber sitelerinde ve televizyon haber programlarında da kongre ile ilgili haberlere yer verilmiştir. Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Psikolojisi Anabilim Dalı, kongre hakkında olumlu geri bildirimler almıştır.

